

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՋՈՐԻ Զ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Պատմության
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ֆ.Վ.Մովսիսյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 15

« 23 » մայիսի, 2024 թ.

Պ/Բ-005 - ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ-5

ԴԱՏԱԼԹԱՅԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝

022201.00.6 - ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

022201.01.6 - ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Բակլավր

Ամբիոն՝

պատմության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

առկա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա 3-րդ, 2-րդ կիսամյակ

հեռակա 3-րդ, 2-րդ կիսամյակ

Դասախոս

Յուրիկ Դուրյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե Yura.ghulyan@mail.ru

Վանաձոր- 2024թ.

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Հայոց պատմություն» դասընթացը կարևորվում է պատմության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է Պատմություն կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հայոց պատմության նոր շրջանի կարևորագույն իրադարձություններին:

1. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները պատմության վերաբերյալ:

2. Ուսանողներին սովորեցնել գիտելիքներն ու ունակությունները կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:

3. Նախապատրաստել մանկավարժական հետագա գործունեության:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Հայոց պատմություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների տեսական գիտելիքների, կարողությունների ու հմտությունների առկայությունը

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունքները

«Հայոց պատմություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

1. Գիտելիք և իմացություն

Ա1. Պատմագիտության բովանդակության, զարգացման փուլերի, պատմության իմաստի և նշանակության իմացություն, ազգային և համաշխարհային պատմագիտական հայեցակարգերի և պատմական գործընթացների հիմնարար և ժամանակակից հասկացությունների, տեսությունների ու մեթոդների իմացություն,

Ա2. Հայոց և համաշխարհային պատմության ընթացքի, փուլերի, կարևորագույն իրադարձությունների, համաշխարհային պատմական մտքի, պատմական առանձին դպրոցների և ուղղությունների ներկայացուցիչների պատմագիտական հայացքների և հիմնական գաղափարների, ավանդական և նոր տեսությունների իմացություն,

Ա3. Պատմական սկզբնաղբյուրների, նրանց պարունակած փաստերի վավերականության ստուգման մեթոդների իմացություն,

Ա4. Հայաստանի հարակից երկրների պատմության, հայ-ադրբեջանական, հայ-վրացական, հայ-թուրքական, հայ-իրանական, հայ-ռուսական հարաբերությունների իմացություն, հարևան երկրների՝ տարածաշրջանային զարգացումներում ու միջազգային քաղաքականության մեջ ունեցած դերի ու նշանակության ընկալում,

Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ

Բ1. Կոնկրետ տեսական գիտելիքները կիրառելով՝ պատմական իրողությունները հասկանալու, փաստերն ու երևույթները համեմատելու, պատմական զարգացման փուլերն ու դրանց օրինաչափությունները համադրելու և համակողմանի գնահատելու, վերլուծելու, դիրքորոշումներ ձևակերպելու կարողություն,

Բ2. Պատմության վերաբերյալ բազմաբնույթ գիտելիքների համակարգման և տեսական վերլուծության, սեփական դիրքորոշումը փաստարկելու և ինքնուրույն հետևություններ անելու կարողություն,

Բ3. Ուսուցման և դաստիարակության ժամանակակից մեթոդների ու տեխնոլոգիաների կիրառման կարողություն, մանկավարժական հմտություններ:

Գ. Հաղորդակցման, S2S և տվյալների հետ աշխատելու կարողություններ

Գ1. Գրավոր և բանավոր խոսքը տրամաբանորեն ճիշտ ձևակերպելու, իր աշխատանքը գիտական հիմունքներով կազմակերպելու կարողություն,

Գ2. Անհրաժեշտ տեսություններ, մեթոդներ և ժամանակակից գործիքակազմ գործնականում կիրառելու կարողություն, այդ թվում՝ տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաներ՝ մասնագիտական ոլորտում խնդիրների վերաբերյալ դիրքորոշում արտահայտելու կամ խնդիրներին նպաստող հիմնարար գործոնները վերլուծելու և աշխատանքը դյուրացնելու նպատակով,

Դ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ

Դ1. Ընթացիկ իրադարձություններն ու գործընթացները և անցյալի ու ներկայի փոխհարաբերությունները գնահատելիս քննադատական և ինքնաքննադատական մտածողություն դրսևորելու ունակություններ,

Դ2. Պատմության վերաբերյալ գիտելիքներն ու արդյունքները համադրելու և պատմագիտական գիտելիքի միջազգային չափանիշներին և չափորոշիչներին համապատասխանեցնելու, ինչպես նաև պատմագիտական գիտելիքի միջազգային ձեռքբերումները տեղայնացնելու և տեղական (ազգային) առանձնահատկությունների հետ համադրելու կարողություն,

Դ3. Մասնագիտական ոլորտի խնդիրները բացահայտելիս և լուծումներ առաջադրելիս ստեղծագործական մոտեցում ցուցաբերելու, ինչպես նաև նոր իրավիճակներին համապատասխան որոշումներ կայացնելու և սովորելու կարողություն:

Դ4. Գիտելիքների և կարողությունների բավարար մակարդակ՝ բարձրագույն կրթության երկրորդ մակարդակում «Պատմությունն մասնագիտությամբ ուսումը շարունակելու համար:

Ե. Ինքնուրույնություն և պատասխանատվություն

Ե1. Պատմաբանի մասնագիտական և էթիկական պատասխանատվության գիտակցելու և հանրային գործընթացների վրա հետազոտական արդյունքների հիման վրա կատարվող որոշումների ազդեցությունը ընկալելու կարողություն:

Ե2. Ազգի և պետության հանդեպ անձնական պատասխանատվություն ստանձնելու, իր գործունեությամբ ազգային և համամարդկային արժեքների տարածմանը նպաստելու կարողություն:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.

«Հայոց պատմություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իր մասնագիտական գործունեության ընթացքում, դպրոցում, արխիվում, թանգարանում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և պատմության ուսումնասիրման բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	5 կրեդիտ/150 ժամ	5 կրեդիտ/150 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	48	10
Գործնական աշխատանք		
Մեմինար պարապմունք	18	6
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	84	134
Ընդամենը	150	150
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	քննություն	քննություն

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները.

- Դասախոսությունը դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել

գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

8. Դասավանդման մեթոդներն են՝ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք:

9. Ուսումնառության մեթոդներն են մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների¹.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարաօլոմի	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Հայաստանի վարչաքաղաքական և տնտեսական դրությունը 19-րդ դարի սկզբին	1				8
2.	Քաղաքական իրադրությունն Անդրկովկասում 19-րդ դարի սկզբին և Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման սկիզբը	1				8
3.	1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը		1			8
4.	1828-1829թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և արևմտահայության գաղթը		1			8
5.	Արևելյան Հայաստանը Ռուսական կայսրության կազմում 1830-1860-ական թվականներին	2				8
6.	Արևմտյան Հայաստանը օսմանյան «բարեփոխումների» (Թանզիմաթի) շրջանում: Դրիմի պատերազմը և հայերը	2				8
7.	Արևմտահայության սոցիալական և ազգային շարժումները 19-րդ դարի 50-60-ական թվականներին: Արևմտահայերի ազգային սահմանադրությունը : Զեյթունի 1862թ. ապստամբությունը		2			8
8.	Հասարակական-քաղաքական հոսանքները հայ իրականության մեջ 19-րդ դարի 50-70-ական թվականներին		1			8
9.	1860-1870-ական թթ. վարչատնտեսական բարենորոգումները և Հայաստանը:					8
10.	Հայկական մշակույթը 19-րդ դարի առաջին կեսին		1			8

¹ Նման է օրացուցային պլանին

11.	Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները	2				8
12.	1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայկական հարցի միջազգայնացումը:	2				8
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		10	6			134

9. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	1. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ, հ. V,	Երևան, 1974
	2. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ, հ. VI,	Երևան, 1981
	3. Հայոց պատմություն, հ.3,	Երևան, 2010
	4. Պարսամյան Վ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1917),	Երևան, 1967
	5. Գալոյան Գ., Հայաստանը և մեծ տերությունները 1917-1923թթ.,	Երևան, 1999
	6. Գրիգորյան Ջ., Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին և նրա պատմական նշանակությունը,	Երևան, 1978
2.		
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	1. Պարսամյան Վ., Հարությունյան Շ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1978),	Երևան, 1979
	2. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատներում (XVI դ. - 1917),	Երևան, 2004
	3. Պողոսյան Ստ., Հայոց ցեղասպանության պատմություն, հ. 1, 2,	Երևան, 2008
	4. Գալոյան Գ., Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարության հարցը 1878 թ. Բեռլինի վեհաժողովում,	1997, թ. 1,

	«Լրաբեր հաս. գիտ., Ե.,	
	5.Լեո, Երկերի ժողովածու, հատ. 4,	Երևան, 1984
	6.Գալոյան Գ., Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարության հարցը Բեռլինի 1878թ. վեհաժողովին նախորդող շրջանում, «Լրաբեր հաս. գիտ.ե,	1996, թ. 3
	7.Դանիելյան Է., Մելքոնյան Ա., Հայոց պատմություն (հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը),	Երևան, 2008
	8.Հայոց պատմության հիմնահարցեր,	Երևան, 2000
	9.Աղայան Ծ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմությունից,	Երևան, 1976
	10.Արզումանյան Մ., Հայաստանը 1914-1917թթ.,	Երևան, 1969
	11.Բարխուդարյան Վ., Ոսկանյան Վ., Հայ ռուսական պատմական կապերը և Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին,	Երևան, 1978
	12.Դավլաբյան Կ., Ռամկավար-ազատական կուսակցության պատմություն,	Երևան, 1999
	13.Դիլոյան Վ., Արևելյան Հայաստանը XIX դարի առաջին երեսնամյակին և հայ-ռուսական հարաբերությունները,	Երևան, 1989
	14.Երկանյան Վ., Պայքար հայկական նոր դպրոցի համար Անդրկովկասում,	Երևան, 1970
	15. Երկանյան Վ. Հայկական մշակույթը 1800-1917թթ.,	Երևան, 1982
	16.Խատիսյան Ա., Հայաստանի հանրապետության ծագումը ու զարգացումը,	Բեյրութ, 1968
	17. Կիտուր Արսեն, Պատմութիւն ՄԴ հնչակեան կուսակցութեան, հ. 1-2,	Բեյրութ, 1962, 1963
	18. Կիրակոսյան Ջոն, Առաջին համաշխարհային պատերազմը և արևմտահայությունը,	Երևան, 1967

19.Հովհաննիսյան Ռ. Փ., Արևմտահայ ազգային-ազատագրական շարժումները և Կարինի «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպությունը	Երևան, 1965
20.Ղարիբջանյան Գ. Բ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը XIX դարի վերջին և XX դարի սկզբին,	Երևան, 1986
21.Պողոսյան Ա., Ռուս – հայ բարեկամության պատմությունից,	Երևան, 1972
22.Մելիքսեթյան Վ., Զեյթունի հերոսամարտերը,	Երևան, 1960
23. Ղազարյան Վ., Արմենական կուսակցությունը,	Բեյրութ, 1985
24. Մկրտչյան Լ., Զեյթունի ապստամբությունը (1895-1896),	Երևան, 1995
25. Պողոսյան Հ. Զեյթունի պատմությունը,	Երևան, 1969
26.Վարանդյան Մ., ՀՀ դաշնակցության պատմություն, հ. 1-2,	Երևան, 1992
27. Վրացյան Ս., Հայաստանի հանրապետություն,	Երևան, 1993
28.Բայյան Վ., Արցախի պատմություն,	Երևան, 2002
29.Հովհաննիսյան Հ., XIX դարի հայ թատրոնի պատմությունը,	Երևան, 2010
30.Սանթրոսյան Մ., Արևելահայ դպրոցը XIX դարի առաջին կեսին,	Երևան, 1964
31. Ս. Կ. Պողոսյան, Ակնարկներ, Արևմտյան Հայաստանի պատմության (19-րդ դարի վերջ – 20-րդ դարի սկիզբ),	Երևան, 1990
32. Ս. Պողոսյան, Ա. Ասրյան, Խ. Ստեփանյան, Է. Հովհաննիսյան, Հայոց պատմություն (Ուսումնական ձեռնարկ ոչ մասնագիտական ֆակուլտետների համար),	Երևան, 2009
33. Մ. Կարապետյան, Է. Գևորգյան, Է. Մելքոնյան, XIX դարի կեսի հայ ազգային-ազատագրական շարժման խորհրդահայ պատմագրությունը (1921-1991թթ.),	Երևան, 2010
34. Ալեքսանյան Ս. Խ., Արևելյան Հայաստանի նոր շրջանի ազրարային հարաբերությունների	Երևան, 1991

	պատմագրությունը,	
	35. Սարգսյան Հ. Ն., Բրեստից մինչև Մադրոս (Հայաստանի միջազգային-իրավական և քաղաքական մի քանի հարցեր),	Երևան, 1989
	36. Ազատ Համբարյան, Ազատագրական շարժումները Արևմտյան Հայաստանում (1898-1908թթ.),	Երևան, 1999
	37. Թառոյան Կ., Արևմտյան Հայաստանը, արևմտահայերի սոցիալ-քաղաքական վիճակը և ազատագրական պայքարը Սուլթանական Թուրքիայի բռնապետության դեմ (1878-1908թթ.),	Երևան, 2001
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.		
2.		

10. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
10.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ²
1.	Հայաստանի վարչաքաղաքական և տնտեսական դրությունը 19-րդ դարի սկզբին	Հայաստանը Թուրքիայի և Պարսկաստանի տիրապետության ներքո: Վարչական բաժանումը: Հայության սոցիալ-տնտեսական և իրավական դրությունը	1	Տե՛ս ներկայացված գրականության ցանկը
2.	Քաղաքական իրադրությունն Անդրկովկասում 19-րդ դարի սկզբին և Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման սկիզբը	Մեծ տերությունների հակասություններն Անդրկովկասում 19-րդ դարասկզբին: Ռուսաստանի ներթափանցումն Անդրկովկաս: Արլ. Վրաստանի և Հայաստանի հյուսիսային շրջանների միացումը Ռուսաստանին: Ռուս պարսկական 1804-1813թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը: Գյուլիստանի հաշտության պայմանագիրը: 1806-1812թթ. ռուս-թուրքական	1	Տե՛ս ներկայացված գրականության ցանկը

² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		պատերազմը: Բուխարեստի հաշտության պայմանագիրը		
3	Արևելյան Հայաստանը Ռուսական կայսրության կազմում 1830-1860-ական թվականներին	Հայաստանի ինքնավարության խնդիրը : Հայկական մարզի ստեղծումը : 1836թ. եկեղեցական կանոնադրությունը : Արևելյան Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական կյանքը 1830-1840-ական թթ.: Ռուսների վերաբնակեցումը Արևելյան Հայաստանում և սոցիալական շարժումները 1830-ական թթ.:	2	Տե՛ս ներկայացված գրկանության ցանկը
4	Արևմտյան Հայաստանը օսմանյան «բարեփոխումների» (Թանգիմաթի) շրջանում: Ղրիմի պատերազմը և հայերը	1839թ. Թանգիմաթյան բարեփոխումները: Ղրիմի պատերազմի սկիզբը, ռազմական գործողությունները 1853-1854թթ.: Ռազմական գործողությունները 1854-1855թթ.: Փարիզի հաշտության պայմանագիրը: Հայ ժողովրդի մասնակցությունը 1853-1856 թթ. Ղրիմի պատերազմին : 1856թ. Թանգիմաթյան բարեփոխումները	2	Տե՛ս ներկայացված գրկանության ցանկը
5	Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները	<<Միություն ի փրկություն>> կազմակերպության ստեղծումը: <<Սև խաչ>> խմբակը: <<Զինակիր>> ընկերությունը: <<Պաշտպան հայրենեաց>> կազմակերպությունը: Արևելահայ ազգային խմբակների ու կազմակերպությունների ստեղծման նախադրյալները: <<Հայրենյաց սիրո գրասենյակի>> գործունեությունը: Գր.Արծրունու հիմնած խմբակը <<Հայասեր-ազգասեր>> կազմակերպությունը: <<Հայրենասերների միություն>> կազմակերպությունը:	2	Տե՛ս ներկայացված գրկանության ցանկը
6	1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայկական հարցի միջազգայնացումը:	Արևելյան հարցի սրումը և Մեծ տերությունների հակասությունը Բալկաններում և Կովկասում: Պատերազմի սկիզբը: Ռազմական գործողությունների ընթացքը Կովկասյան ռազմաճակատում: Հայերի մասնակցությունը պատերազմական գործողություններին: Պատերազմի ավարտը: Հայկական հարցը Սան Ստեֆանոյի պայմանագրում: Հայկական ազգային պատվիրակության գործունեությունը Հայկական հարցը Բեռլինի վեհաժողովում: հայկական հարցի միջազգայնացումը:	2	Տե՛ս ներկայացված գրկանության ցանկը

10.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ³
1	1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը	Քաղաքական կացությունը պատերազմի նախօրեին: Ռուս-պարսկական հարաբերությունների սրումը: Պարսկական զորքերի ներխուժումը, Շուշիի և Փոքր Ղարաքիլիսայի պաշտպանությունը: Շամխորի, Ելիզավետպոլի և Միրաքի ճակատամարտերը: Ներսես աշտարակեցին և հայ կամավորական շարժումը: Պատերազմական հետագա գործողությունները, Երևանի և Նախիջևանի խանությունների անցումը Ռուսաստանին: Պարսկահայերի ներգաղթը	1	Բանավոր, թեստային աշխատանք, համակարգչային ստուգում	Տե՛ս ներկայացված գրականության ցանկը
2	1828-1829թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և արևմտահայության գաղթը	Պատերազմի սկիզբն ու ռազմական գործողությունները Կովկասյան ռազմաճակատում: Հայերի մասնակցությունը պատերազմական գործողություններին: Բայազետի պաշտպանությունը: Երզրումի գրավումը: Ադրիանապոլսի հաշտության պայմանագիրը: Արևմտահայության ներգաղթը	1	Բանավոր, թեստային աշխատանք, համակարգչային ստուգում	Տե՛ս ներկայացված գրականության ցանկը
3	Արևմտահայության սոցիալական և ազգային շարժումները 19-րդ դարի 50-60-ական թվականներին:	Արևմտահայերի ազգային սահմանադրությունը: Զեյթունի 1862թ. Ապստամբությունը: Զեյթունի հերոսամարտի պատմական նշանակությունը	2	Բանավոր	Տե՛ս ներկայացված գրականության ցանկը
4	Հասարակական-քաղաքական հոսանքները	Ազգային –պահպանողական և ազատական հոսանքները /լիբերալ-բուրժուական, դեմոկրատական/, նրանց վերաբերմունքը հայ ժողովրդի ազգային,	1	Բանավոր	Տե՛ս ներկայացված գրականության ցանկը

³ 5Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	հայ իրականության մեջ 19-րդ դարի 50-70-ական թվականներին	քաղաքական և տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրներին			
5	Հայկական մշակույթը 19-րդ դարի առաջին կեսին	Հայկական մշակույթի զարգացման առանձնահատկությունները: Հայկական մշակույթի զարգացման հիմնական կենտրոնները: Գավառական ու եմական դպրոցները: Հայ մանկավարժական միտքը: Տպագրությունն ու պարբերական մամուլը: Գիտությունը: Հայ նոր գրականության սկզբնավորումը: Արվեստը:	1	Բանավոր	Տե՛ս ներկայացված գրականության ցանկը

10.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Աշխատանքի տեսակը ⁴	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ⁵
1.	Արևմտյան և Արևելյան Հայաստանների վարչական բաժանումները 19-րդ դարի սկզբին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	1.<<Հայոց պատմություն>>, ԳԱ հրատ. հ.3, Երևան 2010 : 2.Գալոյան Գ., Հայաստանը Մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատումներում (16-րդ դարից-1917թ.), Երևան, 2004 :
2.	Հայ ժողովրդի սոցիալ-տնտեսական և իրավական դրությունը 19-րդ դարի սկզբին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	3. Գրիգորյան Զ., Արևելյան Հայաստանի միացումը

⁴ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

⁵ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3	Արևելյան Վրաստանի միացումը Ռուսաստանին : Հայաստանի հյուսիսային շրջանները ռուսական կայսրության կազմում :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	Ռուսաստանին և նրա պատմական նշանակությունը, Երևան, 1978 :
4	Ռուսական զորքերի առաջին և երկրորդ երևանյան արշավանքները :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	4. Հովհաննիսյան Ա., 19-րդ դարի 50-60-ական թվականների արևելահայ հասարակական-քաղաքական հոսանքները, ՊԲՀ, Երևան, 1965 :
5	Հայերի մասնակցությունը 1804-1813թթ. ռուս-պարսկական պատերազմին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	5. Ռշտունի Վ., Հայ հասարակական հոսանքների պատմությունից, (հետեֆորմյան շրջան), Երևան, 1956 :
6	1806-1812թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի կովկասյան ռազմաճակատը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	6. Ներսիսյան Մ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը թուրքական բռնապետության դեմ 1850-1890թթ., Երևան, 2002 :
7	Շուշի և Փոքր Ղարաքիլիսայի պաշտպանությունը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	7. Մելիքսեթյան Վ., Ջեյթունի հերոսամարտերը, Երևան, 1960 :
8	Ներսես Աշտարակեցի և հայ կամավորական շարժումը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	8. Պողոսյան Հ., Ջեյթունի պատմությունը (1409-1921թթ.), Երևան, 1969 :
9	Օշականի ճակատամարտը և Երևանի գրավումը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	Գրիգորյան Գ., Ներսիսյան դպրոցը, Երևան, 1975 :
10	Պարսկահայերի ներգաղթը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	9. Թերզիբաշյան Վ., Հայ դրամատուրգիայի պատմություն, հ.1, Երևան, 1959 :
11	Հայերի մասնակցությունը 1828-1829թթ. ռուս-թուրքական պատերազմին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	10. Երեմյան Ա., Ռուսահայ թատրոնի պատմություն, հ. Ա, Վենետիկ 1933 :
12	Արևմտահայ գանգվածների վերաբնակեցումը Արևելյան Հայաստանում	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	11. Բալայան Վ., Արցախի պատմություն, Երևան, 2002 :
13	Հայկական մարզի ստեղծումը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	12. Գրիգորյան Զ., Ռուս և հայ ժողովուրդների ռազմական համագործակցությունը 19-րդ դարի սկզբին, Երևան, 1957 :
14	Հայ առաքելական եկեղեցու կանոնադրության ընդունումը 1836թ. <<Պոլլոժենիե>> :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	13. Ուլուբաբյան Բ., Արցախի պատմությունը (սկզբից մինչև մեր օրերը), Երևան, 1994 :
15	1839թ. Թանգինաթյան բարենորոգումները	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	14. Դանիելյան Է., Մելքոնյան Ա., Հայոց պատմություն, (հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը), Երևան, 2008 :
16	Հայերի մասնակցությունը Դրիմի պատերազմին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
17	Թանգինաթյան բարեփոխումների երկրորդ շրջանը 1856-1876թթ.	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	

18	Ազգային պահպանողական հոսանքը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	<p>15.Քյուրքչյան Ա., 1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը, Երևան, 2000 :</p> <p>16. Դարբինյան Մ., Արևմտահայերի 1828-1830թթ. գաղթը Հայկական մարզ և հարակից շրջաններ, <<Պատմաբանասիրական հանդես>>, Երևան, 1974, թիվ.2 :</p> <p>17.Պարսամյան Վ., Հայ ժողովրդի պատմություն, հ.3, Երևան, 1967 :</p> <p>18. Ալեքսանյան Կ., <<Պոլոժենիեի>> ստեղծման պատմությունից, <<Լրաբեր հասարակական գիտությունների>>, Երևան, 1991, թիվ 4 :</p> <p>19.Խառատյան Ա., Արևմտահայերի ազգային <<Սահմանադրությունը>> (1860-1863), <<Պատմաբանասիրական հանդես, Երևան, 1992, թիվ 2-3 :</p> <p>20.Հովհաննիսյան Ռ., Արևմտահայ ազգային-ազատագրական շարժումները և Կարինի <<Պաշտպանական հայրենյաց>> կազմակերպությունը (19-րդ դարի 70-80-ական թթ.), Երևան, 1965 :</p> <p>21.Ներսիսյան Մ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը թուրքական բռնապետության դեմ (1850-1890-ական թթ.), Երևան, 2002 :</p> <p>22. Ներսիսյան Մ., Ջեյթունի 1862 թ. ապստամբությունը, <<Պատմա-բանասիրական հանդես>>, Երևան, 1962, թիվ.4 :</p> <p>23. Անթրոսյան Մ., Արևելահայ դպրոցը 19-րդ դարի առաջին կեսին :</p>
19	Լիբերալ-բուրժուական հոսանքը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
20	Դեմոկրատական հոսանքը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
21	Արևմտահայերի ազգային սահմանադրությունը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
22	1862թ. Ջեյթունի ապստամբությունը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
23	Վանի <<Միություն ի փրկություն>> կազմակերպությունը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
24	Էրզրումի <<Պաշտպանական հայրենյաց>> կազմակերպությունը :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
25	Արևելահայ ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
26	Հայկական մշակույթի զարգացման նախադրյալներն ու ընդհանուր գծերը : Հայկական մշակույթի զարգացման հիմնական կենտրոնները 19-րդ դարի առաջին կեսին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
27	Կրթությունը. Լազարյան ճեմարանը, Աղաբաբյան, Ներսիսյան, դպրոցները :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
28	Մեսրոպյան, Մուրադյան, Կալկաթայի մարդասիրական, Սյուրտարի դպրոցները :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
29	Հայ նոր գրականության սկզբնավորումը. Խ. Աբովյան :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
30	Հայկական ճարտարապետությունը 19-րդ դարի առաջին կեսին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
31	Հայ կերպարվեստը 19-րդ դարի առաջին կեսին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	
32	Հայ երաժշտությունը, 19-րդ դարի առաջին կեսին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	

33	Հայ թատրոնը 19-րդ դարի առաջին կեսին :	Ռեֆերատ	Կիսամյակի ընթացքում	գրավոր	կեսին, Երևան, 1964 : 24. Երկանյան Վ., Հայկական մշակույթը 1800-1917թթ., Երևան, 1982 : 25. Հարությունյան Վ., Հայկական ճարտարապետության պատմություն, Երևան, 1992 :
----	---------------------------------------	---------	---------------------	--------	---

11. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Մարքեր, սարքավորումներ	համակարգիչ
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	քարտեզ

12. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի:

12.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

12.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ

12.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

<<Հայոց պատմություն>> դասընթացի հարցաշար

1. Արևելյան Հայաստանը 19-րդ դարի առաջին տասնամյակներում:
Վարչաժողովրդական և սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը:
2. Քաղաքական կացությունը 19-րդ դարի սկզբին: Հյուսիս-արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման գործընթացի սկիզբը:
3. 1804-1813թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը:
4. Արևելահայերի մասնակցությունը 1804-1813թթ. ռուս-պարսկական պատերազմին: Գյուլիստանի պայմանագիրը:
5. Քաղաքական իրադրությունը 1820-ական թթ. կեսին:
6. 1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի սկիզբը:
7. Հայ կամավորական ջոկատների գործունեությունը:
8. Օշականի ճակատամարտը: Երեվանի գրավումը:
9. Թուրքմենչայի պայմանագիրը: Պարսկահայերի ներգաղթը:
10. Ռուս- թուրքական 1828-1829թթ. պատերազմի սկիզբը: Ռազմական գործողությունները 1828 թվականին:
11. Ախալցխայի և Բայազետի պաշտպանությունը: Էրզրումի գրավումը:
12. Ադրիանապոլսի պայմանագիրը: Արևմտահայերի տեղաշարժերի հետևանքները:
13. Հայաստանի ինքնավարության խնդիրը:
14. Հայկական մարզի ստեղծումը:
15. 1836թ. եկեղեցական կանոնադրությունը:
13. Արևելյան Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական կյանքը 1830-1840-ական թթ.:
14. Ռուսների վերաբնակեցումը Արևելյան Հայաստանում և սոցիալական շարժումները 1830-ական թթ.:
15. Ղրիմի պատերազմի սկիզբը, ռազմական գործողությունները 1853-1854թթ.:
16. Ռազմական գործողությունները 1854-1855թթ.: Փարիզի հաշտության պայմանագիրը:

17. Հայ ժողովրդի մասնակցությունը 1853-1856 թթ՝Ղրիմի պատերազմին
18. 1839թ. Թանգիմաթյան բարեփոխումները:
19. 1856թ. Թանգիմաթյան բարեփոխումները:
20. Ազգային սահմանադրության կազմումը
21. Ազգային սահմանադրության ընդունումը, դրա կիրառությունը
22. Զեյթունի 1862թ. ապստամբությունը:
23. Ազգային պահպանողական հոսանք
24. Ազատական հոսանք
25. Հեղափոխական ժողովրդավար Մ. Նալբանդյանի քաղաքական հայացքները
26. Գր. Արծրունու և Բաֆֆու աշխարհայացքի սկզբունքային կողմեր
27. <<Միություն ի փրկություն>> կազմակերպության ստեղծումը
28. <<Սև խաչ>> խմբակը
29. <<Զինակիր>> ընկերությունը
30. <<Պաշտպան հայրենեաց>> կազմակերպությունը
31. Արևելահայ ազգային խմբակների ու կազմակերպությունների ստեղծման նախադրյալները
32. <<Հայրենյաց սիրո գրասենյակի>> գործունեությունը:
33. Գր.Արծրունու հիմնած խմբակը
34. <<Հայասեր-ազգասեր>> կազմակերպությունը:
35. <<Հայրենասերների միություն>> կազմակերպությունը:
36. Հայկական հարցը Սան Ստեֆանոյի
37. Հայկական հարցը Բեռլինի վեհաժողովում

12.4. Գնահատման չափանիշները.

1. Սեմինար պարապմունքներ՝ առավելագույնը 40 միավոր:
2. Ընթացիկ ստուգումներ- գումարային առավելագույնը 40 միավոր
3. Ինքնուրույն աշխատանքը՝ առավելագույնը 20 միավոր:

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Մասնագիտություն՝

022201.00.6 - ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

022201.01.6 - ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Բակալավր

Հեռակա ուուցման համակարգ

Դասընթացի անվանումը	Պ/բ-005- Հայոց պատմություն -5			
Դասընթացին կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի, 6-րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	16	Դասախոսություն	10
			Մեմինար	6
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	
	Ինքնուրույն	134		
Ընդամենը	150			
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	<p>«Հայոց պատմություն» առարկայի ուսուցումը նպատակ ունի.</p> <p>1. Ուսանողներին ծանոթացնել հայոց պատմության նոր շրջանի կարևորագույն իրադարձություններին: Ուսանողության մեջ սեր արթնացնել մեր սիրասուն հայրենիքի նկատմամբ, զինել հայրենասիրությամբ, խիզախությամբ :</p> <p>2.Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական գիտելիքները հայոց պատմության նոր շրջանի վերաբերյալ:</p> <p>3.Ուսանողներին սովորեցնել պատմահամեմատական մեթոդով կապեր ստեղծել հայոց պատմության և համաշխարհային պատմության հետ:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p>Գիտելիք</p> <ul style="list-style-type: none"> • հայոց պատմության ընթացքը, փուլերը, նոր շրջանի կարևորագույն իրադարձությունները, Հայաստանի քաղաքական դրությունը 1801-1880-ական թթ. ընկած պատմական ժամանակաշրջանում <p>Հմտություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • պատմության բնագավառում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու հմտություններ • պատմական դեպքերի տրամաբանությունը, օրինաչափությունները, իրադարձությունների պատճառ-հետևանքային կապը հասկանալու ունակություն: 			

	<ul style="list-style-type: none"> • մասնագիտական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտություններ <p>Կարողունակություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • կոնկրետ տեսական գիտելիքների կիրառում պատմական իրողությունները հասկանալու համար • ստացած գիտելիքների միջոցով հայոց պատմության նոր շրջանի քաղաքական զարգացումները հասկանալու կարողություն • պատմական անցյալի դեպքերն ու իրադարձությունները վերլուծելու, դրանց միջև ինքնուրույն եզրակացություններ, համեմատություններ, գուգահեռներ անցկացնելու կարողություն:
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հայաստանի վարչաքաղաքական և տնտեսական դրությունը 19-րդ դարի սկզբին 2. Քաղաքական իրադրությունն Անդրկովկասում 19-րդ դարի սկզբին և Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման սկիզբը 3. 1826-1828թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը 4. 1828-1829թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և արևմտահայության գաղթը 5. Արևելյան Հայաստանը Ռուսական կայսրության կազմում 1830-1860-ական թվականներին 6. Արևմտյան Հայաստանը օսմանյան «բարեփոխումների» (Թանգիմաթի) շրջանում: Ղրիմի պատերազմը և հայերը 7. Արևմտահայության սոցիալական և ազգային շարժումները 19-րդ դարի 50-60-ական թվականներին: Արևմտահայերի ազգային սահմանադրությունը : 8. Չեյթունի 1862թ. ապստամբությունը 9. Հասարակական-քաղաքական հոսանքները հայ իրականության մեջ 19-րդ դարի 50-70-ական թվականներին 10. 1860-1870-ական թթ. վարչատնտեսական բարենորոգումները և Հայաստանը: 11. Հայկական մշակույթը 19-րդ դարի առաջին կեսին

	<p>12. Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները</p> <p>13. 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայկական հարցի միջազգայնացումը:</p>
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p>Գնահատումն իրականացվում է բազմագործոնային համակարգով՝ 100 բալանոց սանդղակով, հետևյալ բաղադրիչների ներառմամբ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ինքնուրույն աշխատանքի կատարում, ✓ սեմինար պարապմունքների և ուսանողի մասնակցություն, ✓ ուսանողի կողմից դրսևորած ընթացիկ ակտիվություն, հմտություններ և կարողություններ, ✓ միջանկյալ քննություն
<p>Գրականություն</p>	<p><i>Պարտադիր-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ, հ. V, Երևան, 1974: 2. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ, հ. VI, Երևան, 1981: 3. Հայոց պատմություն, հ.3, Երևան, 2010. 4. Պարսամյան Վ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1917), Երևան, 1967 5. Գալոյան Գ., Հայաստանը և մեծ տերությունները 1917-1923թթ., Երևան, 1999 6. Գրիգորյան Զ., Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին և նրա պատմական նշանակությունը, Երևան, 1978 <p><i>Լրացուցիչ-</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Պարսամյան Վ., Հարությունյան Շ., Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1978), Երևան, 1979: 2. Գալոյան Գ., Հայաստանը մեծ տերությունների աշխարհակալական առճակատներում (XVI դ. - 1917), Երևան, 2004 3. Պողոսյան Ստ., Հայոց ցեղասպանության պատմություն, հ. 1, 2, Երևան, 2008 4. Գալոյան Գ., Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարության հարցը 1878 թ. Բեռլինի վեհաժողովում, «Լրաբեր հաս. գիտ.ե», 1997, թ. 1, 5. Լեո, Երկերի ժողովածու, հատ. 4, Երևան, 1984 6. Գալոյան Գ., Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարության

հարցը Բեռլինի 1878թ. վեհաժողովին նախորդող շրջանում, «Լրաբեր հաս. գիտ.ե, 1996, թ. 3

7.Դանիելյան Է., Մելքոնյան Ա., Հայոց պատմություն (հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը), Երևան, 2008

8.Հայոց պատմության հիմնահարցեր, Երևան, 2000

9.Աղայան Ծ., Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմությունից, Երևան, 1976

10.Բարխուդարյան Վ., Ոսկանյան Վ., Հայ ռուսական պատմական կապերը և Արևելյան Հայաստանի միացումը Ռուսաստանին, Երևան, 1978

11.Դիլոյան Վ., Արևելյան Հայաստանը XIX դարի առաջին երեսնամյակին և հայ-ռուսական հարաբերությունները, Երևան, 1989

12.Երկանյան Վ., Պայքար հայկական նոր դպրոցի համար Անդրկովկասում, Երևան, 1970

13. Երկանյան Վ. Հայկական մշակույթը 1800-1917թթ, Երևան, 1982

14. Հովհաննիսյան Ռ. Փ., Արևմտահայ ազգային-ազատագրական շարժումները և Կարինի «Պաշտպան հայրենյացե կազմակերպությունը, Երևան, 1965

15.Պողոսյան Ա., Ռուս – հայ բարեկամության պատմությունից, Երևան, 1972

16.Մելիքսեթյան Վ., Ջեյթունի հերոսամարտերը, Երևան, 1960

17. Մկրտչյան Լ., Ջեյթունի ապստամբությունը (1895-1896), Երևան, 1995

18. Պողոսյան Հ. Ջեյթունի պատմությունը, Երևան, 1969

19.Բայան Վ., Արցախի պատմություն, Երևան, 2002

20.Հովհաննիսյան Հ., XIX դարի հայ թատրոնի պատմությունը, Երևան, 2010

21.Սանթրոսյան Մ., Արևելահայ դպրոցը XIX դարի առաջին կեսին, Երևան, 1964

22. Ս. Պողոսյան, Ա. Սարյան, Խ. Ստեփանյան, Է. Հովհաննիսյան, Հայոց պատմություն (Ուսումնական ձեռնարկ ոչ մասնագիտական ֆակուլտետների համար), Երևան, 2009

23. Մ. Կարապետյան, Է. Գևորգյան, Է. Մելքոնյան, XIX դարի կեսի հայ ազգային-ազատագրական շարժման խորհրդահայ պատմագրությունը (1921-1991թթ.), Երևան, 2010

24. Ալեքսանյան Ս. Խ., Արևելյան Հայաստանի նոր շրջանի

	<p>ագրարային հարաբերությունների պատմագրությունը, Երևան, 1991</p> <p>25. Սարգսյան Հ. Ն., Բրեստից մինչև Մադրոս (Հայաստանի միջազգային-իրավական և քաղաքական մի քանի հարցեր), Երևան, 1989</p> <p>26. Թառոյան Կ., Արևմտյան Հայաստանը, արևմտահայերի սոցիալ-քաղաքական վիճակը և ազատագրական պայքարը Սուլթանական Թուրքիայի բռնապետության դեմ (1878-1908թթ.), Երևան, 2001</p>
--	--